

A KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYRENDSZER KOMPLEX HELYZETFELMÉRÉSE ÉS AZ INTÉZMÉNYSZERKEZET FEJLESZTÉSE SORÁN ALKALMAZANDÓ INDIKÁTOROK

„AZ INDIKÁTORRENDSZER TOVÁBBFEJLESZTÉSE”

TÁMOP-3.1.10-11/1-2012-0001
„Helyi oktatásirányítás fejlesztése”

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

AZ INDIKÁTOROK PROJEKTCÉLOKHOZ VALÓ ILLESZKEDÉSE

- Az indikátorrendszer kialakításának célja: A köznevelési rendszer feladatellátás-tervezését és monitorozását támogató **Indikátorrendszer** kifejlesztése
- A projekt célja: javaslat készítése a 2014-es megyei fejlesztési terv felülvizsgálatához szükséges adatkörre, az adatgyűjtés forrásaira, eszközeire és módszereire, amely mérhetővé tesz az intézményszerkezet költséghatékony és minőségi tervezését

INDIKÁTOR FOGALMA

HOGYAN ÉRTELMEZZÜK A PROJEKTBEN AZ INDIKÁTOROKAT?

- Az indikátor egy jelzés, „jelzőszám”, amely leegyszerűsíti a köznevelés világban való eligazodásunkat, a számunkra fontos jelenség lényegére világít rá.
- Az indikátor olyan paraméter vagy érték, amely rámutat egy jelenségre, információt vagy leírást nyújt a köznevelési feladatellátás állapotáról, helyzetéről, rámutat a környezet vagy a terület jellemzőire.
- Az indikátorok sommás, összefoglaló mérőszámok, amelyek a vizsgálni kívánt jelenség kulcskérdéseihez kapcsolódva, képesek a jelenségek pozitív és/vagy negatív változásainak bemutatására.

INDIKÁTOROK TULAJDONSÁGAI

- A köznevelés rendszeréről nyújtanak **számszerűsíthető** lényegi információkat
- Forrás: meghatározott elemi **adatok**, elemzésük, értékelésük nem függetleníthető az adatoktól, adatkörtől
- Funkcióikat tekintve **egyfajta jelzőrendszer** (adatredukció)
- Számíthatók, mérhetőek, érthetőek
- Nem állít fel diagnózist, nem ad magyarázatot vagy megoldást önmagában

NEMZETKÖZI KITEKINTÉS

- OECD nemzetközi tanulmányok: nemzetek versenyképessége függ a humán tőkéből
- Nemzetközi együttműködés előhívása: adatgyűjtés, indikátorképzés (OECD, Eurostat, UNESCO adatszolgáltatás)
- A valóság matematikai metaforái, a felhasználók körében közös értelmezés, konszenzus
- Tényekre alapozott politikailag megfontolt, tervezett, hatékony fejlődés a mutatók alapján
- Azt mérjük, amiben pozitív változást szeretnénk elérni
- Az indikátorrendszer fedje le azokat a területeket, amelyeket figyelemmel akarunk kísérni

AZ EURÓPAI UNIÓ INDIKÁTOR PROGRAMJA

- Európai Bizottság indikátorfejlesztési program
- Európai Tanács: Kulcsindikátorok vonatkozásában nemzeti vállalások megtétele, számonkérés (célérték, monitoringrendszer)
- „Oktatás és képzés” 2020 17 db Kulcsindikátor
- Az európai átlagteljesítményre vonatkozó referenciaszintek („európai referenciaértékek”) 2010-2020

JELLENLEGI INDIKÁTORKÉSZLET

- Szakmailag alátámasztott, megfontolt
- Matematikai szempontból kipróbált
- Elemi adatok rendelkezésre állnak (központi adatbázisok, validálás!)
- Egyértelműen meghatározott az indikátorok célja, tartalma, irányultsága, szerepe, várható hatása stb.
- Számítható
- A koncepció szerint gyors „rápillantásra” alkalmas a feladatellátás minősége tekintetében

A JELENLEGI INDIKÁTORKÉSZLET

- „A jelenlegi adatszolgáltatás és indikátorkészlet még fejlesztési fázisban van, ezért egy intézményszerkezeti változtatás vonatkozásában **jelzőrendszer funkciót** tölt be, kizárólagos javaslattevételekre nem használható”.
- „Az indikátorok **felhívják a figyelmet** a rendszer vizsgált elemeinek pozitív vagy negatív jellemzőire, ezekből konkrét műveletek meghatározására a központi rendszer keretein belül nem kerül sor.”
- „A készlet az értékelés szempontjából a jelenlegi állapotában a kipróbálás fázisában van - úgy véljük - még nem képes teljes mértékben elérni az eredeti célokat; **az indikátorok készletének továbbfejlesztése szükséges.**”

A PROJEKTBEN KIFEJLESZTETT INDIKÁTORRENDSZER CÉLTERÜLETEI

Indikátorcsoport	Számítható	Adathiány	Új	Összesen
I. Fenntartáshoz, működéshez, szakmai feladatellátáshoz rendelt kapacitás-kihasználtság és költségmutatók	3	2	2	7
II. Feladatellátáshoz szükséges infrastruktúra, eszközellátottság mennyiségi és minőségi mutatói	4	0	7	11
III. Köznevelési humánerőforrás ellátottsági és szakmai színvonal mutatói	2	1	10	13
IV. Ellátottak, és az őket érintő, rájuk vonatkozó nevelési, fejlesztési tevékenység és minőségi mutatói	33	9	9	51
Összesen	42	12	28	82

RÖVID TÁVON AZ INDIKÁTORKÉSZLET

- Az indikátorrendszer rövid távú jelzőszámai azok, amelyek jellemzően tanügy-igazgatási törvényességi és hatósági adatokhoz kötődnek
- Indikátor jelző funkciója alapján rávilágít a hiányosságokra
- Problémát, kockázatot, veszélyt képes jelezni a feladatellátás vizsgált elemeit illetően
- Ezek azok a jelzések, amelyek azonnali beavatkozás iránti igényt mutatnak - amikor adott alindikátor az úgynevezett piros tartományba kerül, elégtelenségre utalva a feladatellátás tekintetében

Ún. Kulcsindikátor/”Piros vonal” koncepció

KULCSINDIKÁTOR

- A Kulcsindikátor értelmezésünkben a köznevelési feladatellátás szempontjából meghatározó indikátor, ahol lehetséges és indokolt a kritikus szint (ún. „piros vonal”) meghatározása.
- A 82 db indikátor közül kiválasztásra került 29 db alindikátor és indikátor vegyesen, amelyek a kulcsindikátorok kategóriájába tartoznak.
- Fontos vizsgálati szempont a piros vonal számíthatósága (számítható; számítható, de bizonytalan; számítható, de passzív az indikátor)
- A piros vonal típusa (alsó határ, felső határ, mindkettő)

I. FENNTARTÁSHOZ, MŰKÖDÉSHEZ, SZAKMAI FELADATELLÁTÁSHOZ RENDELT KAPACITÁS-KIHASZNÁLTSÁG ÉS KÖLTSÉGMUTATÓK

1. Egy tanulócsoportha (osztály, csoport) jutó átlagos, SNI súlyozott tanulói létszám a nemzeti köznevelési törvényben szereplő átlagléttszámához viszonyítva
2. Egy pedagógusra jutó tanulók száma (természetes létszám)
3. Szakmacsoportonként meghirdetett férőhelyek és betöltött tanulólétszámok aránya

II. FELADATELLÁTÁSHOZ SZÜKSÉGES INFRASTRUKTÚRA, ESZKÖZELLÁTOTTSÁG MENNYISÉGI ÉS MINŐSÉGI MUTATÓI

1. A tanulók részére hozzáférhető, internet-elérhetőséggel rendelkező munkaállomások száma a tanulókhöz viszonyítva

III. KÖZNEVELÉSI HUMÁNERŐFORRÁS ELLÁTOTTSÁGI ÉS SZAKMAI NÍVÓ SZINTJÉNEK MUTATÓI

1. Pedagógus szakos ellátottság: a jogszabályban előírt pedagógiai végzettséggel és szakképzettséggel ellátott órák aránya az összes tanítási óraszámhoz viszonyítva éves szinten
2. A NOS dolgozók 1 tanulóra jutó rendelkezésre álló heti óraszám (óra/fő)
3. Fejlesztő foglalkozású pedagógusok intézményi telephelyenkénti tényleges rendelkezésre álló óraszámának aránya az intézményi telephely SNI tanulólétszámához viszonyítva.
4. A pedagógusok fluktuációinak mértéke, aránya az összlétszámhoz képest a nevelőtestületen belül a megelőző három év átlagában

IV. ELLÁTOTTAK, ÉS AZ ŐKET ÉRINTŐ, RÁJUK VONATKOZÓ NEVELÉSI, FEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG ÉS MINŐSÉGI MUTATÓI

1. a. b. OKM-en (vizsgált tanév) a minimum szint felett teljesítők aránya szövegértés, matematika, idegen nyelv kompetenciaterületen
2. a. b. Az OKM-en (vizsgált tanév) a komplex modell alapján a szövegértés, matematika eszköztudás kompetenciaterületen az átlagosnál jobban teljesítők aránya
3. a. b. OKM-en az iskolán belüli párhuzamos osztályok közötti különbség mértéke szövegértés, matematika eszköztudás kompetenciaterületen
4. a. b. OKM-en az iskolai átlag alatt teljesítők fejlődése szövegértés, matematika eszköztudás kompetenciaterületen
5. a. Javítóvizsgára utasítottak aránya, b. Évismétlők aránya
6. Lemorzsolódási arány

IV. ELLÁTOTTAK, ÉS AZ ŐKET ÉRINTŐ, RÁJUK VONATKOZÓ NEVELÉSI, FEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG ÉS MINŐSÉGI MUTATÓI

7.
  - a. Egy tanulóra jutó igazolt hiányzások száma (óra/fő),
  - b. Egy tanulóra jutó igazolatlan hiányzások száma (óra/fő),
  - c. 250 óra felett igazoltan hiányzó tanulók aránya,
  - d. 50 óra felett igazolatlanul hiányzó tanulók aránya,
  - e. Szakképzésben 50 óra felett igazolatlanul hiányzó tanulók aránya, Szakképzésben 50 óra felett igazolatlanul hiányzó tanulók aránya
8.
  - a. A középszintű írásbeli érettségi eredmények összesített %-os értékeinek intézményi átlaga magyar nyelv és irodalomból, matematikából, idegen nyelvből,
9. Sikeres OKJ szakmai vizsgát tett tanulók aránya.

A „PIROS VONAL” FOGALMA

A „Piros vonal” tehát a feladatellátási helyet illetve intézményt leíró olyan jelzőszám (indikátor érték), amely rámutat, hogy a feladatellátás a vizsgált helyen **kockázatot hordoz, beavatkozást igényel**. Olyan kritikus szint, amikor az indikátor érték az úgynevezett piros tartományba kerül, azaz a feladatellátás minősége a vizsgált elemet illetően nem elfogadható.

A „PIROS VONAL” FUNKCIÓJA

- Indikátor jelzőrendszer funkciója
- Piros vonal: az indikátornak olyan értéke vagy értéktartománya, amely kritikus szintet mutat
- **„Piros vonal”** : a köznevelési rendszer vizsgált elemeit leíró jelzőszám (indikátor érték),
- Figyelemfelhívás: az adott feladatellátás tekintetében hiányosságok, veszélyek, kockázatok vannak
- Kritikus szint, beavatkozást igényel
- Komplex elemzés, mélyebb vizsgálat alapja lehet

„PIROS VONAL” CSOPORTOSÍTÁSA SZÁMÍTHATÓSÁG SZEMPONTJÁBÓL

I. kategória: Jogszabály, törvény, rendelet, számszerűsített szabályozás az érték alapja

II. kategória: Standard, jegyzék, OP, EU-ajánlás, utasítások stb.

III. kategória: Számítandó, országos megoszlás, sávozás stb.

„PIROS VONAL” MEGHATÁROZÁSA

Indikátor kategória	Azonosító	Kulcsindikátor neve	Intézménytípus	Hivatkozás	"Piros vonal"	"Piros vonal típusa"	Kiszámítás képlete	Definíció
I. Fenntartáshoz, működéshez, szakmai feladatellátáshoz rendelt kapacitáskihasználtság és költségmutatók	I.1.1	Egy tanulócsoportra (osztály, csoport) jutó átlagos, SNI súlyozott tanulói létszám a nemzeti köznevelési törvényben szereplő átlagléttszámaihoz viszonyítva	általános iskola	http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV	0,6087 és 1,1739	alsó és felső	Az átlagléttszám 23, a törvény által meghatározott legalacsonyabb létszám 14, a legmagasabb 27. Így az alsó vonal 14/23, a felső pedig 27/23.	A 2011. évi CXCV. Törvény (Köznevelési Törvény) 4. melléklete alapján
I. Fenntartáshoz, működéshez, szakmai feladatellátáshoz rendelt kapacitáskihasználtság és költségmutatók	I.1.2	Egy tanulócsoportra (osztály, csoport) jutó átlagos, SNI súlyozott tanulói létszám a nemzeti köznevelési törvényben szereplő átlagléttszámaihoz viszonyítva	gimnázium	http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV	0,9286 és 1,2143	alsó és felső	Az átlagléttszám 28, a törvény által meghatározott legalacsonyabb létszám 26, a legmagasabb 34. Így az alsó vonal 26/28, a felső pedig 34/28.	A 2011. évi CXCV. Törvény (Köznevelési Törvény) 4. melléklete alapján
I. Fenntartáshoz, működéshez, szakmai feladatellátáshoz rendelt kapacitáskihasználtság és költségmutatók	I.1.3	Egy tanulócsoportra (osztály, csoport) jutó átlagos, SNI súlyozott tanulói létszám a nemzeti köznevelési törvényben szereplő átlagléttszámaihoz viszonyítva	szakközépiskola	http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV	0,9286 és 1,2144	alsó és felső	Az átlagléttszám 28, a törvény által meghatározott legalacsonyabb létszám 26, a legmagasabb 34. Így az alsó vonal 26/28, a felső pedig 34/28.	A 2011. évi CXCV. Törvény (Köznevelési Törvény) 4. melléklete alapján
I. Fenntartáshoz, működéshez, szakmai feladatellátáshoz rendelt kapacitáskihasználtság és költségmutatók	I.1.4	Egy tanulócsoportra (osztály, csoport) jutó átlagos, SNI súlyozott tanulói létszám a nemzeti köznevelési törvényben szereplő átlagléttszámaihoz viszonyítva	szakiskola	http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV	0,6667 és 1,1667	alsó és felső	Az átlagléttszám 24, a törvény által meghatározott legalacsonyabb létszám 16, a legmagasabb 28. Így az alsó vonal 16/24, a felső pedig 28/24.	A 2011. évi CXCV. Törvény (Köznevelési Törvény) 4. melléklete alapján

AZ INDIKÁTOR RENDSZER TOVÁBBFEJLESZTÉSE

- Az indikátor legyen egyszerű, érthető, mérhető, elérhető, behatárolt időszakra vonatkozó(SMART).
- Az indikátor csak egy nézőpontból meghatározottan hordoz számszerűsített információt, összefüggések, érzékenyítő tényezők figyelembe vétele szükséges
- Komplex elemzés, mélyebb vizsgálódás alapja lehet
- Célirányos fejlesztéseket tehet lehetővé
- Valid, elfogadható, legalizálható és működtethető eszköz lehet

HOSSZÚ TÁVON

- Alkalmasnak kell lennie a rendszer változásaihoz való alkalmazkodásra, trendkövetésre.
- Illeszkedjen a nemzetközi indikátor rendszerekhez, uniós ajánlásokhoz (OECD, EU INES).
- Az indikátorrendszer elemszáma csökkenthető, amely a rendszer áttekinthetőséget és a használhatóságot szolgálja.
- A megmaradó jól működő, informatív indikátoroknak a rendszerből elhagyott indikátorok nélkül is képesnek kell lenniük a szükséges információk biztosítására.
- Sokrétű felhasználhatóság az oktatás területén
- A köznevelés szereplői elfogadják és hasznosítják tevékenységük során (önértékelés, PSZE, bázisintézmények, stb.).

A SZEKCIÓ LEHETSÉGES KÉRDÉSEI

- Ön szerint:

- a kiválasztott Kulcsindikátorok alkalmasak a köznevelés a feladatellátás szempontjából kiemelt területek szemléletes, lényegi megjelenítéshez?
- a „Piros vonal” koncepció támogatható eszköz lehet a köznevelésben?
- az indikátorendszer az oktatás mely területén kerülhetne további felhasználásra?

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE